

GEORGE ORWELL

BİN

DOKUZ

YÜZ

SEKSEN

DÖRT

BİN DOKUZ YÜZ

SEKSEN DÖRT

Nineteen Eighty-Four, George Orwell

© 1984, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1984

Ciltli özel baskı, 1. basım: 2018

4. basım: Ocak 2021, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 10000 adet yapılmıştır.

Yayına Hazırlayan:

Ayşe Sabuncuoğlu

Kapak Tasarımı ve Afişler:

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Katkıda Bulunanlar:

Seda Yüksel, Alper Zeki / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç Baskı ve Cilt:

Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.

Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Cd. No: 26 34524 Haramidere - Beylidküzü/ İstanbul

Tel: (0212) 422 18 34 Faks: (0212) 422 18 04 www.acarbasim.com

Sertifika No: 11957

ISBN 978-975-07-2206-6 (siyah kutu)

978-975-07-3897-5 (kırmızı kutu)

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25

Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

GEORGE ORWELL

BİN

DOKUZ

YÜZ

SEKSEN

DÖRT

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
Celâl Üster

♥can

George Orwell'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Hayvan iftliği, 2001

Burma Günleri, 2004

Aspidistra, 2005

Paris ve Londra'da Beş Parasız, 2015

Boğulmamak İçin, 2015

Wigan İskelesi Yolu, 2016

Papazın Kızı, 2017

GEORGE ORWELL, 1903'te Hindistan'ın Bengal eyaletinin Montihari kentinde doğdu. Ailesiyle birlikte İngiltere'ye döndükten sonra, öğrenimini Eton College'de tamamladı. Gerçek adı Eric Arthur olan Orwell, 1922-27 yılları arasında Hindistan İmparatorluk Polisi olarak görev yaptı. Ancak, imparatorluk yönetiminin içyüzünü görünce istifa etti. 1950'de yayımladığı *Bir Fili Vurmak* adlı kitabı, sömürge memurlarının davranışlarını eleştiren makalelerin derlemesidir. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru yazdığı *Hayvan Çiftliği*, Stalin rejimine karşı sert bir taşlamadır. Orwell'in en çok tanınan yapıtlarından *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, bilimkurgu türünün klasik örneklerinden biri olmanın yanı sıra, modern dünyayı protesto eden bir romandır. *Burma Günleri* ise, Orwell'in Burma'daki (bugünkü Myanmar) İngiliz sömürgeciliğini dile getirdiği ilk kitabıdır. Orwell, 1950'de Londra'da öldü.

CELÂL ÜSTER, 1947'de İstanbul'da doğdu. İngiliz Erkek Lisesi, Robert Academy ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. İlk çevirileri *Yeni Dergi*'de yayımlandı. 1983'te George Thomson'ın *Tarihöncesi Ege* adlı yapıtının çevirisiyle *Yazko Çeviri* dergisinin Azra Erhat Ödülü'ne değer görüldü. Yaroslav Haşek'ten George Orwell'a, D.H. Lawrence'tan Iris Murdoch'a, Juan Rulfo'dan Jorge Luis Borges'e, Mario Vargas Llosa'dan John Berger'a, Paulo Coelho'dan Roald Dahl'a pek çok yazarın yapıtlarını dilimize kazandırdı.

BİRİNCİ BÖLÜM

I

Pırıl pırıl, soğuk bir nisan günüydü; saatler on üçü vuruyordu. Dondurucu rüzgârdan korunmak için çenesini göğsüne gömmüş olan Winston Smith, bir toz burgacının da kendisiyle birlikte içeri dalmasını önleyecek kadar hızlı olmasa da, Zaffer Konutları'nın cam kapılarından çabucak içeri süzüldü.

Binanın girişi, kaynatılmış lahana ve eskimiş keçe kokuyordu. Hemen karşıki duvara, içerisi için epeyce büyük sayılabilecek, renkli bir poster asılmıştı. Posterde, bir metreden geniş, kocaman bir yüz görülüyordu: kırk beş yaşlarında, kalın siyah bıyıklı, sert bakışlı, yakışıklı bir adamın yüzü. Winston merdivene yöneldi. Asansörü denemeye gerek yoktu. En iyi dönemlerde bile pek ender çalışırdı; kaldı ki, son günlerde gündüz saatlerinde elektrik kesintisi uygulanıyordu. Nefret Haftası'nın hazırlıkları kapsamında alınan tutumluluk önlemlerinin bir parçasıydı bu. Daire yedinci kattaydı; otuz dokuz yaşında olan ve sağ ayak bileğinin üzerinde iri bir çıban bulunan Winston, merdiveni ikide bir durup dinlenerek ağır ağır çıkıyordu. Her katta, asansörün tam karşısına asılmış olan posterdeki kocaman yüz duvardan ona bakıyordu. Resim öyle yapılmıştı ki, gözler her davranışımızı izliyordu sanki. Posterin altında, BÜYÜK BİRADER'İN GÖZÜ ÜSTÜNDE yazıyordu.

İçeride, inceden bir ses, pik demir üretimiyle ilgili olduğu anlaşılan birtakım rakamlar okuyordu. Ses, sağdaki duvarın bir bölümünü kaplayan ve donuk bir aynayı andıran dikdörtgen bir madeni levhadan geliyordu. Winston düğmelerden birini çevirince ses kısılır gibi oldu, ama sözcükler hâlâ seçilebiliyordu. Aygıt (tele-ekran deniyordu) hafifçe karartılabiliyorsa da, tümüyle kapatılamıyordu. Winston pencereye ilerledi; ufak tefek, kavruk bir adamdı, ama Parti üniforması mavi tulumun içinde çelimsizliği pek o kadar belli olmuyordu. Saçının rengi çok açık, yüzü peşpeşbeydi, teni kötü sabun kullanmaktan, kör jiletlerle tıraş olmaktan ve kısa bir süre önce sona eren kışın soğuşundan hışır hışır olmuştu.

Dışarının soğuşu, kapalı pencereden bakıldığında bile belli oluyordu. Aşağıda, sokakta rüzgâr, tozları ve yırtık kâğıt parçalarını burgaç gibi döndürüyordu; güneşin parlaklığına ve göğün koyu mavisine karşın, dört bir yana asılmış posterler dışında her şey renksiz gibiydi. Nereye baksanız, siyah bıyıklı surat karşınızdı. Biri de hemen karşıki evin ön cephesindeydi. BÜYÜK BİRADER'İN GÖZÜ ÜSTÜNDE yazan posterdeki kapkara gözler Winston'ın gözlerine dikilmişti. Sokakta, bir köşesi yırtılmış başka bir poster rüzgârla inip kalktıkça, altından İNGSOS sözcüğü bir görünüp bir yok oluyordu. Uzaklarda bir helikopter damların arasından alçaldı, kocaman masmavi bir sinek gibi bir an havada asılı kaldı, sonra bir eğri çizerek ok gibi ileri atıldı. Pencerelerden insanların evlerini gözetleyen polis devriyesiydi bu. Ne ki, devriyeler önemli sayılmazdı. Bir tek Düşünce Polisi önemliydi.

Winston'ın arkasındaki tele-ekrandan gelen ses hâlâ pik demir üretimi ve Dokuzuncu Üç Yıllık Plan hedeflerinin aşılmasıyla ilgili bir şeyler zırvalayıp duruyordu. Tele-ekran aynı anda hem alıcı hem de verici işlevi görüyordu. Fısıltıyla konuşmadığı sürece Winston'ın çıkardığı her ses tele-ekran tarafından alınıyordu; dahası, madeni levhanın görüş alanında kaldığı sürece Winston işitilmekle kalmıyor, görülebiliyordu da. Hiç kuşkusuz, ne zaman izlendiğinizi anlamamız olanaklıydı. Düşünce Polisi'nin, kime ne zaman ve hangi sistemle bağlandığını kestirmek çok zordu. Herkesi her an izliyor da olabilirlerdi. Ama size istedikleri zaman bağlanabildikleri açıktı. Çıkardığınız her sesin duyulduğunu, karanlıkta olmadığınızı sürece her hareketinizin gözetlendiğini varsayarak yaşamak zorundaydınız; zorunda olmak ne söz, artık içgüdüye dönüşmüş bir alışkanlıkla öyle yaşıyordunuz.

Winston sırtını tele-ekrana verdi. Gerçi, çok iyi bildiği gibi, bir sırt bile bir şeyleri ele verebilirdi, ama yine de böylesi daha güvenliydi. Winston'ın çalıştığı Gerçek Bakanlığı, bir kilometre ötede, kirli manzaranın üzerinde koskocaman ve bembeyaz yükseliyordu. Burası, diye düşündü belli belirsiz bir hoşnutsuzlukla, burası Londra'ydı, Okyanusya'nın üçüncü en kalabalık eyaleti Havaşeridi Bir'in ana kenti. Bu kent eskiden de az çok böyle miydi? Çocukluğunun Londra'sını anımsayabilmek için belleğini zorladı. Yanları ahşap çatkılarla desteklenmiş, pencereleri mukavvalarla yamanmış, damlarına oluklu demir levhalar döşenmiş, eğri büğrü bahçe duvarları sağa sola bel vermiş, çürüyen on dokuzuncu yüz-

BÜYÜK B
GÖ

IRADERIN
ZÜ

yıl evlerinin bu görünümü eskiden beri hep var mıydı? Ya siva tozlarının havada dolandığı ve moloz yığınlarının üstünü söğüt otlarının sardığı bombalanmış yöreler; bombaların daha geniş bir alan açtığı ve kümeden farksız çirkin ahşap kulübe-lerin belirlediği yerler? Ama boşuna, anımsayamıyordu: Çocukluğundan geriye, belli belirsiz, silik, bir görünüp bir kaybolan bir dizi resimden başka bir şey kalmamıştı.

Gerçek Bakanlığı -Yeniöylem'de¹ **Gerbak**- görünürdeki bütün öteki nesnelere ilk bakışta ayrılıyordu. Piramit biçimindeki koskocaman parlak beyaz beton yapının yüksekliği üç yüz metreydi. Beyaz cephesine zarif harflerle yazılmış üç Parti sloganı, Winston'ın durduğu yerden az çok okunabiliyordu:

SAVAŞ BARIŞTIR
ÖZGÜRLÜK KÖLELİKTİR
CEHALET GÜÇTÜR.

Söylenenlere bakılırsa, Gerçek Bakanlığı'nın yerüstünde-ki üç bin odasının yeraltında da uzantıları bulunuyordu. Londra'nın çeşitli yerlerinde benzer görünüş ve büyüklükte yalnızca üç yapı daha vardı. Çevrelerindeki yapılar bunların yanında o denli küçük kalıyordu ki, bu dört yapı Zafer Konutları'nın çatısından aynı anda görülebiliyordu. Tüm yönetim aygıtının bölüştürüldüğü dört Bakanlık bu yapılardaydı:

1. Yeniöylem, Okyanusya'nın resmî diliydi. Yapısı ve kökenine ilişkin açıklamalar için Ek'e bakınız. (Yazarın notu)

Haberler, eğlence, eğitim ve güzel sanatlara bakan Gerçek Bakanlığı; savaşlarla ilgilenen Barış Bakanlığı; yasa ve dzenini sağlayan Sevgi Bakanlığı ve ekonomi işlerinden sorumlu Varlık Bakanlığı. Bunların Yenisöylem'deki adları **Gerbak**, **Barbak**, **Sevbak** ve **Varbak**'tı.

En korkunçları, Sevgi Bakanlığı'ydı. Tek bir penceresi bile yoktu. Winston, Sevgi Bakanlığı'na girmek şöyle dursun, yarım kilometreden fazla yaklaşmamıştı. Resmî bir göreviniz olmadığı sürece içeriye girmek olanaksızdı; resmî görevliler de içeriye ancak tel örgülerin arasından dolanarak, çelik kapılardan ve gizli makineli tüfek yuvalarının arasından geçerek girebiliyorlardı. Bakanlığın dışındaki bu barikatlara açılan sokaklarda bile siyah üniformalı, goril suratlı muhafızlar ellerinde coplarıyla kol geziyorlardı.

Winston birden geri döndü. Yüzüne dingin, iyimser bir ifade oturtmuştu; tele-ekrana bakarken böylesi daha uygundu. Odayı geçip küçük mutfağa girdi. Bakanlıktan günün bu saatinde ayrılmakla kantindeki öğle yemeğini feda etmişti, üstelik mutfakta ertesini günün kahvaltısına saklanması gereken bir parça esmer ekmekten başka bir şey olmadığını biliyordu. Raftan, içinde renksiz bir sıvı bulunan, düz beyaz etiketinde ZAFER CİNİ yazan bir şişeyi aldı. Kapağını açınca, Çinlilerin pirinç ruhunu andıran, ağır, tiksiniç bir koku çarptı burnuna. Bir çay kaşığı kadar doldurdu, geçireceği sarsıntıya kendini hazırladı ve ilaç içer gibi içiverdi.

Ansızın yüzü kıpkırmızı oldu, gözlerinden yaş boşandı. Kezzap gibi bir şeydi içtiği; dahası, yuttuğunda kafasının ar-

kasına lastik bir copla vurulmuş gibi oluyordu insan. Ne ki, midesindeki yanma uzun sürmedi, dünya gözüne daha hoş görünmeye başladı. Üstünde ZAFER SİGARALARI yazan buruşmuş bir paketten bir sigara aldı, ama farkında olmadan sigarayı dik tutunca içindeki tütün yere döküldü. İkinci sigarayı yakmayı başardı. Yeniden oturma odasına geçti, tele-ekranın solunda duran küçük bir masanın başına oturdu. Masanın çekmecesinden bir kalem sapı, bir mürekkep şişesi, bir de sırtı kırmızı, kapağı ebrulu, orta boy boş bir defter çıkardı.

Oturma odasındaki tele-ekran, nedense, alışılmadık bir konumdaydı. Odanın tümüne egemen olabileceği dipteki duvar yerine, pencerenin karşısına düşen uzun duvara yerleştirilmişti. Tele-ekranın bir yanında, Winston'ın oturmakta olduğu küçük bir girinti vardı; daireler yapılırken, belli ki, buraya kitap raflarının konulması tasarlanmıştı. Winston, girintide iyice arkasına yaslanarak oturduğunda, tele-ekranın görüş alanı dışında kalabiliyordu. Hiç kuşkusuz, sesi duyulabiliyordu; ama böyle kaldığı sürece görülmesi olanaksızdı. Birazdan yapacağı işi aklına getiren de, bir ölçüde, odanın bu alışılmadık yapısı olmuştu.

Ama bu işin aklına gelmesinde, az önce çekmecedен çıkarıldığı defterin de payı yok değildi. Garip bir güzelliği vardı defterin. Yıllar içinde biraz sararmış, pürüzsüz, kaymak gibi kâğıdı, en azından kırk yıldır yapılmayan türdendi. Ama Winston defterin daha da eski olduğunu tahmin ediyordu. Onu kentin kenar mahallelerinden birindeki (hangi mahalle olduğunu artık anımsamıyordu) tıklım tıkış bir eskici dükkânının vitrinin-

de görmüş, görür görmez de almak için karşı konulmaz bir isteğe kapılmıştı. Gerçi Parti üyelerinin sıradan dükkânlara girmemeleri gerekiyordu (buna “serbest piyasada alışveriş yapmak” deniyordu), ama bu kurala sıkı sıkıya uyulduğu söylenemezdi, çünkü ayakkabı bağı ve jilet gibi şeyleri başka bir yoldan edinmek olanaksızdı. Winston, sokağı çabucak kolaçan ettikten sonra dükkânın kapısından içeri süzölmüş, defteri iki buçuk dolara satın almıştı. O sırada defteri edinmek istemesinin belirli bir nedeni yoktu. Defteri suçluluk duyarak çantasına atıp eve götürmüştü. İçinde hiçbir yazı bulunmamasına karşın, tehlikeyi göze almaya degecek bir nesneydi.

Winston, birazdan bir günce tutmaya başlayacaktı. Günce tutmak yasadışı değildi (aslında hiçbir şey yasadışı değildi, çünkü artık yasa diye bir şey yoktu), ama fark edilecek olursa Winston’ın ölüm cezasına çarptırılacağı ya da en az yirmi beş yıl zorunlu çalışma kampına gönderileceği kesin sayılırdı. Kalem sapına bir uç taktı, emerek yağını aldı. Mürekkepli kalem artık müzelik olmuştu, imza atarken bile pek ender kullanılıyordu; Winston, sırf o güzelim kaymak kâğıdın bir tükenmez kalemle çiziktirilmek yerine gerçek bir kalem ucuyla yazılmayı hak ettiğine inandığından, gizlice ve güç bela bir mürekkepli kalem edinmişti. Aslında elle yazmaya alışkın değildi. Çok kısa notlar dışında her şey söyleyaz’a dikte ediliyordu, ama bu kuşkusuz şimdiki amacına hiç de uygun değildi. Kalemi mürekkebe batırdıktan sonra bir an duraksadı. İçinde bir ürperti dolaştı. Bir başlasa, gerisi gelecekti. Küçük, eğri büğrü harflerle şöyle yazdı:

4 Nisan 1984

Arkasına yaslandı. Tam anlamıyla umarsızlığa kapılmıştı. Bir kere, 1984 yılında *olduklarından* hiç de emin değildi. Otuz dokuz yaşında olduğundan emin olduğuna ve 1944 ya da 1945'te doğduğunu sandığına göre, aşağı yukarı 1984 yılında olmalıydılar; gel gör ki, artık bir iki yıl içindeki tarihleri kesin bir biçimde saptamak olanaksızdı.

Ansızın aklına bir soru düştü: Bu günceyi kimin için tutuyordu? Gelecek için, daha doğmamış olanlar için. Akli bir an sayfadaki kuşkulu tarihin çevresinde dolandı, sonra Yenısöylem'deki **çiftmüşün** sözcüğüne tosladı. İlk kez, üstlendiği işin büyüklüğünün ayırdına vardı. Gelecekle nasıl iletişim kurulabilirdi ki? Doğası gereği olanaksızdı. Gelecek ya şimdiye benzeyecekti, ki o zaman ondan haberi bile olmayacaktı ya da şimdiden farklı olacaktı, ki o zaman da içinde bulunduğu durumun hiçbir anlamı kalmayacaktı.

Bir süre, oturduğu yerden önündeki kâğıda aptal aptal baktı. Tele-ekranda tiz perdeden bir askerî marş çalmaya başlamıştı. Winston, ne tuhaftır ki, yalnızca kendini dile getirme gücünü yitirmekle kalmamış, ne söylemek istediğini de unutmuş gibiydi. Haftalardır kendini bu ana hazırlıyordu, ama cesareten başka şeylere de gereksinim duyabileceği hiç aklına gelmemişti. Oturup yazmak kolaydı. Tek yapması gereken, yıllardır kafasının içinde akıp giden o bitmez tükenmez, tedirgin monologu kâğıda dökmektir. Ne ki, şimdi o monolog bile silinip gitmişti. Dahası, varis çıbanı dayanılmaz bir biçimde kaşınmaya başlamıştı. Kaşımaya cesaret edemiyordu, çünkü ne zaman kaşısa iltihap kapıyordu. Zaman akıp

gidiyordu. Önündeki bomboş sayfadan, ayak bileğinin üstündeki kaşıntıdan, müziğin cayırtısından ve cinin yol açtığı hafif esrliklikten başka hiçbir şeyin ayırında değildi.

Ansızın ürküye kapılarak, ne yazdığının pek farkında olmadan kaleme sarıldı. Küçük ama çocuksu elyazısı, önce büyük harfleri, ardından noktaları bile bir yana bırakarak sayfada oradan oraya dolanıyordu:

4 Nisan 1984.

Dün gece sinema. Hepsi de savaş filmi. Biri çok iyiydi mültecilerle dolu bir gemi Akdeniz'de bir yerde bombalanıyordu. Kocaman iriyarı şişman bir adamın peşinde bir helikopter yüzerek kaşmaya çalıştığı sahneler seyirciyi ne eğlendirdi ne eğlendirdi. önce suda domuzbalığı gibi debelenirken görülüyordu, sonra helikopterin bakıncak açısından göründü, sonra delik deşik oldu ve çevresindeki sular pespembe kesildi ve adam sanki gövdesindeki deliklerden içeri su dolmuş gibi birden battı. o batarken seyirciler kahkahalar atıyorlardı. sonra işi çocuk dolu bir cankurtaran sandalı göründü tepesinde bir helikopter dolanıyor. önde orta yaşlı bir kadın oturuyordu Yahudi olabilir kucığında üç yaşlarında küçük bir erkek çocuk. küçük çocuk korku içinde haykırıyor ve içinde kaybolmaya çalışırcasına başını kadının göğüslerinin arasına sokuyordu ve kadın çocuğu kollarının arasına alıyor ve kendisi de tir tir titremesine karşın kollarıyla onu mermilerden koruyabilecekmişçesine kendini çocuğa siper

etmeye şabalıyordu. sonra helikopter üstlerine 20 kiloluk bir bomba bıraktı korkunç bir alev çaktı ve sandaldan geriye tahta parçaları kaldı. sonra müthiş bir çekim vardı bir çocuğun kolu havaya uşuyordu helikopterin önündeki bir kamerayla çekilmiş olmalıydı ve partililerin oturduğu koltuklardan büyük bir alkış koptu ama salonun proleter bölümündeki bir kadın birden ter ter tepinmeye bunları çocukların önünde gösteremezsiniz bunları çocukların önünde göstermeye hakkınız yok diye bağırmaya başladı sonunda polisler onu dışarı attılar kadının başına bir şey geldiğini sanmam proleterlerin dediklerine hiç kimse alırmaz tipik proleter tepkisi der geçer onlar hiçbir zaman...

Winston, biraz da eline kramp girdiği için, yazmayı bıraktı. Bütün bu saçmalıkları birbiri ardı sıra neden döküp saçtığını bilmiyordu. Ama işin tuhafı, bunu yaparken kafasında bambaşka bir anı belirmiş, onu handiyse oturup yazma noktasına getirmişti. Bugün birden eve dönüp günce tutmaya bu öteki olaydan ötürü karar verdiğini şimdi fark ediyordu.

Olay o sabah Bakanlık'ta olmuştu, bu kadar belli belirsiz bir şeye olay denebilirse kuşkusuz.

Saat on bire geliyordu, Winston'ın çalıştığı Arşiv Dairesi'nde İki Dakika Nefret için hazırlık yapılıyor, iskemleler odacıklardan salonun ortasına getiriliyor, büyük tele-ekranın

karşısına yerleştiriliyordu. Winston tam orta sıralardan birindeki yerini alıyordu ki, göz aşinalığı olduğu, ama o güne kadar hiç konuşmadığı iki kişi ansızın salona girdi. Biri, koridorlarda sık sık karşılaştığı bir kızdı. Adını bilmiyordu, ama Kurmaca Dairesi'nde çalıştığını biliyordu. Herhalde roman yazma aygıtlarından birinde mekanik bir iş yapıyordu, çünkü Winston onu birkaç kez elleri yağ içinde, bir ingilizanahtarıyla görmüştü. Yirmi yedi yaşlarında, gür siyah saçlı, yüzü çilli, fişek gibi, atletik ve sert bakışlı bir kızdı. Seks Karşıtı Gençlik Birliği'nin simgesi olan dar bir kızıl kuşak, kalçalarının biçimliliğini ortaya çıkaracak sıkılıkta, birkaç kez tulumunun beline dolanmıştı. Winston gördüğü ilk andan beri bu kızdan hoşlanmamıştı. Nedenini biliyordu. Hokey sahalarının, soğuk duşların, topluca çıkılan doğa yürüyüşlerinin havası; baştan aşağı bir doğruculuk sinmişti kızın üzerine. Winston hemen hiçbir kadından, özellikle de genç ve güzel kadınlardan hoşlanmazdı. Parti'nin en koyu yandaşları, sloganları körü körüne ezberleyenler, gönüllü ispiyoncular, bağnaz olmayanları ele verenler hep kadınlardı, özellikle de genç kadınlar. Ama bu kız çoğundan daha tehlikeli olduğu izlenimini uyandırıyordu Winston'da. Bir keresinde koridorda karşılaştıklarında, yanından geçerken ansızın fırlattığı bakış Winston'ın içine işlemiş, yüreğine dehşet salmıştı. Kızın, Düşünce Polisi'nin bir ajanı olabileceği bile geçmişti aklından. Aslında bu pek olası olmasa da, kız ne zaman yakınında bir yerlerde dolansa, Winston korku ve düşmanlıkla karışık tuhaf bir tedirginliğe kapılıyordu.

Öbürü ise, Winston'ın pek bilemeyeceği kadar önemli ve gözden uzak bir görevin başında bulunan, O'Brien adında bir İç Parti üyesiydi. Siyah tulumlu bir İç Parti üyesinin yaklaştığı görüldüğünde, iskemlelerin çevresinde kümelenmiş olanlar susuverdiler. O'Brien iriyarı, sağlam yapılı bir adamdı, boynu kalın, yüzü ablak, gülünç ve yabanıldı. Korkunç görünüşüne karşın, insana çekici gelen bir havası vardı. Gözlüğünü ikide bir burnunun üstünde düzeltişi, nedendir bilinmez, ona bir sevimlilik veriyor, garip bir biçimde uygar görünmesini sağlıyordu. Eğer hâlâ böyle düşünebilenler kaldıysa, karşısındakine enfiye kutusunu sunan bir on sekizinci yüzyıl soylusunu çağrıştırabilecek bir davranıştı bu. Winston, O'Brien'ı onca yıl içinde on on iki kez ya görmüş ya görmemişti. Ona içi ısınmıştı, ama yalnızca O'Brien'ın kentli davranışları ile ödül dövüşçüsünü andıran görünüşü arasındaki karşıtlık ilgisini çektiği için değil. Bunun çok ötesinde, O'Brien'ın siyasal bakımdan tam anlamıyla bir bağınaz olmadığına ilişkin gizliden gizliye bir inanç duyduğu için; belki bir inanç da değildi bu, yalnızca bir umuttu. Yüzünde öyle bir şey vardı ki, karşı konulmaz bir biçimde bunu telkin ediyordu. Kaldı ki, yüzünden okunan, bağınaz olmadığı da değildi belki, yalnızca zekâydı. Öyle ya da böyle, tele-ekranı atlatabilir ve onu tek başına yakalayabilirsiniz, konuşabileceğiniz birine benziyordu. Winston bu izlenimini doğrulamak için şimdiye kadar en küçük bir girişimde bulunmamıştı; aslına bakılırsa, böyle bir girişimde bulunmanın olanağı da yoktu. Tam o sırada O'Brien kolundaki saate baktı, on bire geldiğini görünce, anlaşılan İki

Dakika Nefret sona erinceye kadar Arşiv Dairesi'nde kalmaya karar verdi. Winston'ın birkaç iskemle ötesine oturdu. Winston'ın yanındaki odacıkta çalışan, saçları kum sarısı, ufak tefek bir kadın aralarında oturuyordu. Siyah saçlı kız ise hemen arkalarındaydı.

Çok geçmeden, odanın bitimindeki büyük tele-ekrandan insanın içini kıyan, ürkünç bir cazırtı yükseldi, sanki yağ tükenmiş korkunç bir aygıt çalıştırılıyordu. İnsanın dişlerini kamaştıran, tüylerini diken diken eden bir gürültüydü bu. Nefret başlamıştı.

Her zaman olduğu gibi, ekranda Halk Düşmanı Emmanuel Goldstein'in yüzü belirivermişti. İzleyiciler arasında yer yer fısıldaşmalar oluyordu. Saçları kum sarısı, ufak tefek kadın korku ve nefretle ciyakladı. Goldstein bir dönek ve sapkındı; çok eskiden (ne kadar eskiden olduğunu anımsayan yoktu) Parti'nin önde gelenlerinden biri, dahası Büyük Birader'le nerdeyse aynı aşamada olmasına karşın, sonradan karşıdevrimci etkinliklere kalkışmış, idam cezasına çarptırılmış, ama her nasılsa kaçıp kurtularak ortadan kaybolmuştu. İki Dakika Nefret izlenceleri her seferinde değişirdi, ama Goldstein'in başrolde olmadığı bir tek izlençe yoktu. Goldstein baş haindi, Parti'nin saflığını bozan ilk kişiydi. Daha sonra Parti'ye karşı işlenen tüm suçlar, tüm ihanetler, baltalama eylemleri, sapkınlıklar, sapmalar doğrudan doğruya onun öğretilerinden kaynaklanmıştı. Goldstein, her neredeyse, hâlâ hayattaydı ve fesat karıştırmayı sürdürüyordu; belki denizaşırı bir ülkede yabancı ağababalarının koruması altındaydı, kim bilir, belki

Okyanusya’da bir yerde gizleniyor bile olabilirdi; ara sıra böyle bir söylenti dolaşıyordu.

Winston’ın göğsü sıkıştı. Ne zaman Goldstein’in yüzünü görse, karmakarışık duygular yüreğini burkardı. Zayıf bir Yahudi yüzü, tepesinde beyaz kabarık saçlar, çenesinde küçük bir keçi sakalı; zeki bir yüzdü bu, ama yine de üstüne bir gözlük kondurulmuş ince uzun burun yüzüne bunakça bir sersemlik veriyor, bu da sonuçta hafifsenmesine yol açıyordu. Yüzü koyun yüzüne benziyordu, sesi de koyun sesi gibiydi. Parti öğretilerine karşı her zamanki kötücül saldırılarından birine girişmişti; o denli abartılı ve sapkın bir saldırıydı ki, gerçek olmadığını bir çocuk bile anlayabilirdi; ama tümünden ipe sapa gelmez de sayılmazdı, insan pek o kadar sağgörülü olmayanların bütün bunları yutabileceğini düşünerek telaşa kapılabilirdi. Büyük Birader’e sövüp sayıyor, Parti diktatörlüğünü yerden yere vuruyor, Avrasya’yla hemen barış anlaşması yapılmasını istiyor, ifade özgürlüğünü, basın özgürlüğünü, toplantı yapma özgürlüğünü, düşünce özgürlüğünü savunuyor, gözü dönmüşçesine devrime ihanet edildiğini haykırıyordu; üstelik, birbiri ardına hızla sıralanan uzun sözcüklerden oluşan bu konuşma, Parti hatiplerinin alışılmış üslubunun alaycı bir taklidi gibiydi; dahası, Yenisöylem sözcüklerini bile içeriyordu: Konuşmada, bir Parti üyesinin gerçek yaşamda kullanacağından daha çok Yenisöylem sözcüğü geçiyordu. Bu arada, Goldstein’in içtenlikten yoksun, aldatıcı sözlerinin ardındaki gerçek konusunda en küçük bir kuşku kalmamasın diye, tele-ekranda başının arkasından boyuna Av-

rasya ordusu birlikleri geçiyordu; Asyalı yüzleriyle sert ve donuk bakışlı askerler saflar halinde ekranda belirip kayboluyor, hemen ardından yerlerini aynıları alıyordu. Asker postallarının tekdüze rap rapları, Goldstein'in melemeye benzeyen sesine karışıyordu.

İki Dakika Nefret başlayalı daha otuz saniye olmamıştı ki, salondakilerin yarısından dizginlenmesi olanaksız öfke çığlıkları yükselmeye başladı. Ekrandaki gamsız koyunsu surat ve arkasındaki Avrasya ordusunun ürkütücü gücü dayanılır gibi değildi; kaldı ki, Goldstein'in görüntüsü, hatta düşüncesi bile kendiliğinden korku ve öfke uyandırıyor. Goldstein'a duyulan nefret, Avrasya ya da Doğuasya'ya duyulan nefretten daha süreklidir, çünkü Okyanusya bu devletlerden biriyle savaştayken öbürüyle genellikle barışta oluyordu. Ama ne tuhaftır ki, herkes tarafından nefret edilmesine ve aşağılanmasına, görüşlerinin her gün kürsülerde, tele-ekranda, gazetelerde, kitaplarda yüzlerce kez çürütülmesine, yerle bir edilmesine, gülünç düşürülmesine, aşağılık süprüntüler olarak sergilenmesine karşın, evet, bütün bunlara karşın, Goldstein'in etkisi hiç azalmıyor gibiydi. Her gün onun oyununa gelmeye hazır yeni yeni salaklar çıkıyordu. Gün geçmiyordu ki, onun buyruklarıyla eyleme geçen casuslar ve kundakçılar Düşünce Polisi tarafından ele geçirilmesin. Goldstein, gözle görülmeyen koca bir ordunun komutanı, kendilerini Devlet'i yıkmaya adanmış bozgunculardan oluşan bir yeraltı örgütünün başıydı. Örgütün adının Kardeşlik olduğu söyleniyordu. Ayrıca, Goldstein'in kaleme aldığı ve tüm sapkın düşünceleri

özetleyen korkunç bir kitabın gizlice dağıtıldığı söylentisi ağızdan ağıza dolaşıyordu. Kitabın adı yoktu. Yalnızca kitap demekle yetiniliyordu. Ama bunların hepsi de belli belirsiz söylentilerden edinilen bilgilerdi. Kardeşlik de kitap da, sıradan Parti üyelerinin mecbur kalmadıkça ağızlarına bile almadıkları konulardı.

Nefret, ikinci dakikasında tam bir cinnete dönüştü. Millet hop oturup hop kalkıyor, ekrandan gelen delirtici koyun sesini bastırmak için avazı çıktığı kadar bağıyordu. Saçları kum sarısı, ufak tefek kadın kıpkırmızı kesilmişti; ağzı, kara vurmuş bir balığın ağzı gibi açılıp kapanıyordu. O'Brien'in ahlak yüzü bile kıpkırmızı olmuştu. İskemlesinde dimdik oturuyor, güçlü göğsü karşıdan gelen bir dalgaya direniyormuşçasına bir kabarıp bir iniyordu. Winston'ın arkasında oturan siyah saçlı kız, "Domuz! Domuz! Domuz!" diye bağırmaya başlamıştı; birden kalın bir Yenisöylem sözlüğünü kaptığı gibi ekrana fırlattı. Sözlük Goldstein'in burnuna çarpıp yere düştü: Ses hiç kesilmeden sürüyordu. Winston bir an kendine geldi ve ötekilerle birlikte bağırdığını, topuklarını var gücüyle iskemlenin basamağına vurduğunu fark etti. İki Dakika Nefret'in en korkunç yanı, insanın katılmak zorunda olması değil, katılmaktan kendini alamamasıydı. Otuz saniye sonra en küçük bir zorlamaya gerek kalmıyordu. Tüm topluluk, elektrik akımına kapılmışçasına, ürkünç bir kin ve nefretle azgınlaşıyor, öldürme, işkence yapma, yüzleri bir balyozla yamyassı etme isteğine kapılıyor, insanlar ellerinde olmadan yüzleri kaskatı kesilerek çılginlar gibi bağırıp çağırıyor.

yorlardı. Ama yine de, duyulan öfke, bir pürmüzün alevi gibi bir nesneden öbürüne yöneltilebilen, soyut, kimseyi hedef almayan bir duyguydu. O yüzden, Winston'ın nefreti bazen Goldstein'a değil, tam tersine Büyük Birader'e, Parti'ye ve Düşünce Polisi'ne yöneliyor; böyle anlarda gönlü, ekrandaki yalnız, aşağılanan sapkına, bu yalanlar dünyasında gerçeğin ve sağduyunun biricik koruyucusuna kayıyordu. Gel gör ki, çok geçmeden, çevresindeki insanlarla bir oluyor, Goldstein için söylenenlerin hepsinin doğru olduğunu düşünüyordu. Böyle anlarda da, Büyük Birader'e duyduğu gizli nefret hayranlığa dönüşüyor, onu yüceltiyor, Asyalı sürülerin karşısına bir kaya gibi dikilen, yenilmez, korkusuz bir koruyucu olarak görüyordu; Goldstein ise, tüm yalnızlığı ve umarsızlığına, var olup olmadığı bile kuşkulu olmasına karşın, salt sesinin gücüyle uygarlığı ortadan kaldıracabilecek, kötücül bir büyücü olup çıkıyordu gözünde.

Kimi zaman, insanın birine duyduğu nefreti bile isteye bir başkasına yöneltmesi de olasıydı. Winston da, karabasan gören bir insanın ansızın yatağında doğrulması gibi, ekrandaki yüze duyduğu nefreti arkasında oturan siyah saçlı kıza yöneltiverdi. Çılgınca, müthiş sanrılar düştü aklına. Kızı lastik bir copla döve döve öldürüyordu. Çırılçıplak soyduktan sonra bir kazığa bağlıyor, Aziz Sebastian'a yaptıkları gibi oklarla delik deşik ediyordu. İrzına geçiyor, orgazm anında boğazını kesiyordu. Üstelik, ondan *niçin* nefret ettiğini şimdi çok daha iyi anlıyordu. Ondandır nefret ediyordu, çünkü genç ve güzel olmasına karşın cinsiyetsizdi, çünkü onunla sevişmek

istememesine karşın bunu hiçbir zaman yapamayacağını biliyordu, çünkü sanki sarıl bana diyen o güzelim, yumuşacık beline iffetin saldırgan simgesi o iğrenç kızıl kuşağı dolamıştı.

İki Dakika Nefret artık doruğuna varmıştı. Goldstein'in sesi artık gerçek bir koyun melemesine dönüşmüştü, yüzü de bir an koyun suratına dönüştü. Az sonra, koyun suratı da değişime uğrayarak, ilerliyormuş gibi görünen, kocaman ve korkunç bir Avrasya askeri olup çıktı; elindeki hafif makineli tüfek cayırdıyordu, sanki ekrandan dışarı fırlayacak gibiydi, o kadar ki ön sırada oturanlardan bazıları ürkererek arkalarına yaslandılar. Ama tam o sırada düşman askerinin görüntüsü esmer, siyah bıyıklı Büyük Birader'in yüzüne dönüşünce herkes rahat bir nefes aldı; güçlü ve akıl almaz ölçüde dingin yüz o kadar büyüktü ki, nerdeyse tüm ekranı kaplıyordu. Büyük Birader'in söylediklerini duyan yoktu. Savaşın bağırış çağırışı arasında söylenen, açık seçik anlaşılmamakla birlikte sırf söylenmiş olduğu için güven veren, yüreklere cesaret salan sözlerdi bunlar. Biraz sonra Büyük Birader'in yüzü yeniden silinip gitti ve Parti'nin siyah, büyük harflerle yazılı üç sloganı belirdi:

SAVAŞ BARIŞTIR
ÖZGÜRLÜK KÖLELİKTİR
CEHALET GÜÇTÜR.

Ama Büyük Birader'in yüzü, insanların gözyuvarlarında bıraktığı etki çabucak silinip gidemeyecek kadar güçlüymüşçesine, birkaç saniye daha ekranda kaldı sanki. Saçları kum sarı-

sı, ufak tefek kadın öne atılarak önündeki iskemlenin arkalığın tutunmuştu. Titrek bir sesle, “Kurtarıcım benim!” gibisinden bir şeyler mırıldanarak, kollarını ekrana uzattı. Sonra yüzünü ellerinin arasına aldı. Besbelli, bir dua okuyordu.

O sırada, hepsi birden, “B-B! ... B-B! ... B-B!” diye pes perdeden, ağır aksak, ölçülü bir şarkıya başladılar –çok yavaş bir biçimde durmadan yineliyorlar, birinci “B” ile ikincisi arasında uzunca duraklıyorlardı–, mırıltıyı andıran bu boğuk seste tuhaf bir yabanıllık vardı, geriden çıplak ayakların tepinişi ve tamtam sesleri duyuluyor gibiydi. Otuz saniye kadar bu böyle sürdü. Olağanüstü coşku anlarında sık sık duyulan bir nakarattı bu. Bir bakıma Büyük Birader’in bilgeliği ve yüceliğine bir övgüydü, ama daha çok kendi kendini hipnotize etme, bilincin ritmik bir gürültüyle bile isteye bastırılması eylemiydi. Winston’ın içi üşümüştü sanki. İki Dakika Nefret sırasında toplu çılgınlığa katılmadan edemezdi, ama bu ilkel “B-B!... B-B!” ezgisi öteden beri yüreğine korku salardı. Hiç kuşkusuz, her seferinde herkesle birlikte o da söylerdi; söylememek söz konusu bile değildi. Duygularını gizlemek, aklından geçenlerin yüzüne yansımalarını önlemek, herkes ne yapıyorsa onu yapmak, içgüdüsel bir tepkiydi. Ama gözlerinin birkaç saniyeliğine de olsa duygularını dışavurması onu ele verebilirdi. İşte ne olduysa o anda oldu; oldu denebilirse kuşkusuz.

Winston bir an O’Brien’la göz göze geldi. O’Brien, hep yaptığı gibi, gözlüğünü çıkarmış, yeniden burnunun üstüne yerleştiriyordu. Saniyenin onda biri kadar göz göze geldiler, ama bu kadarcık bir süre bile Winston’ın, O’Brien’in kendisi

